

בח קול

תקון ליל שבועות תשס"ד לז"נ אבי מורי ורבי זלל"ה

Heavenly Voices: Diaphanous Direction or Diversionary Dialogue

א. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לג עמוד א

ואין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי? והתניא: יוחנן כהן גדול שמע ב"ק מבית קדש הקדשים שהוא אומר נצחו טליא דאזלו לאנחא קרבא לאנטוכיא! ושוב מעשה בשמעון הצדיק, ששמע בת קול מבית קדש הקדשים שהוא אומר בטילת עבדתא דאמר שנאה לאייתאה על היכלא ונחרג נסקלגס ובטלו גזירותיו, וכתבו אותה שעה וכיונו, ובלשון ארמי היה אומר: אי בעית אימא: בת קול שאני, דלאשמועי עבדא. ואי בעית אימא: גבריא אל הוה, דאמר מר: בא גבריא אל ולימדו שבעים לשון.

ב. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נד עמוד ב

רבי פרידא הוה ליה ההוא תלמידא דהוה תני ליה ארבע מאה זימני וגמר. יומא חד בעיוה למלתא דמצוה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה: האידנא מאי שנא? אמר ליה: מדהויא שעתא דאמרו ליה למר איכא מילתא דמצוה - אסחאי לדעתאי, וכל שעתא אמינא, השתא קאי מר, השתא קאי מר. אמר ליה: חב דעתך ואתני לך. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני [אחריני] נפקא בת קול ואמרה ליה: נחא לך דליספו לך ארבע מאה שני, או דתזכו את ודרך לעלמא דאתי? אמר: דניזכו אנא ודריי לעלמא דאתי. אמר להן הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

ג. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יז עמוד א

והתניא: אמרו עליו על ר"א בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה, נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: +ישעיהו נד+ כי החרים ימוש והגבעות תמוטנה. אמר: שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: +ישעיהו נד+ כי שמים בעשן נמלחן והארץ כבגד תכלה. אמר: חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: +ישעיהו כד+ וחפרה הלבנה וכושה החמה. אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו, שנאמר: +ישעיהו לד+ ונמקו כל צבא השמים. אמר: אין הרבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעח בבכיה עד שיצתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא.

ד. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד ב

בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים. אמרו לו תלמידיו: רבינו, עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך, אמרת: מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו? היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד. אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: זו תורה וזו שכרה? +תהלים י"ז+ ממתים יך ה' ממתים וגו' - אמר להם: חלקם בחיים. יצתה בת קול ואמרה: אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי העולם הבא.

ה. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כא עמוד ב

בקש קהלת למצא דברי חפץ, בקש קהלת להיות כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו: +קהלת יב+ וכתוב ישר דברי אמת +דברים לד+ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. וחד אמר: בנביאים - לא קם, במלכים - קם, אלא מה אני מקיים בקש קהלת למצא דברי חפץ - בקש קהלת לדון דיניו שבלב, שלא בעדים ושלא בהתראה, יצתה בת קול ואמרה לו: וכתוב ישר דברי אמת - +דברים יז+ על פי שנים עדים וגו'.

ו. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צד עמוד א

תא שמע, דאמר רבן יוחנן בן זכאי: מה תשובה השיבתו בת קול לאותו רשע בשעה שאמר +ישעיהו יד+ אעלה על במתי עב ארמה לעליון, יצתה בת קול ואמרה לו: רשע בן רשע, בן בנו של נמרוד הרשע, שהמריד את כל העולם כולו עלי במלכותו. כמה שנותיו של אדם - שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה. שנאמר +תהלים צ+ ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, מן הארץ עד לרקיע - מהלך חמש מאות שנה, ועוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה, ובין (כל) רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה, וכן בין כל רקיע ורקיע, +ישעיהו יד+ אך אל שאול תורד אל ירכתי בורו תיובתא.

שתלמוד בבלי מסכת סוטה דף ב עמוד א

כי הוה פתח ריש לקיש בסוטה, אמר חכי: אין מזווגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו, שנא: +תהלים קכד+ כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: וקשין לזווגן בקריעת ים סוף, שנאמר: +תהלים סח+ אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות, איני? והא אמר רב יהודה, אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני בית פלוני שדה פלוני שדה פלוני לא קשיא: הא בזוג ראשון, הא בזוג שני.

ע משנה מסכת יבמות פרק טז משנה ו

מעידין לאור הנר ולאור הלבנה ומשיאין על פי בת קול מעשה באחד שעמד על ראש החר ואמר איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת הלכו ולא מצאו שם אדם והשיאו את אשתו ושוב מעשה בצלמון באחד שאמר אני איש פלוני בן איש פלוני נחש והרי אני מת והלכו ולא הכירוהו והשיאו את אשתו:

שתלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יא עמוד א

תנו רבנן: משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי - נסתלקה רוח הקודש מישראל, ואף על פי כן היו משתמשין בבית קול. פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריה ביריחו ונתנה עליהם בת קול מן השמים: יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה (כמשה רבינו), אלא שאין דורו זכאי לכך, נתנו חכמים את עיניהם בחלל הזקן. וכשמת אמרו עליו: הי חסיד, הי עניו, תלמידו של עזרא! שוב פעם אחת היו מסובין בעליה ביבנה, ונתנה עליהם בת קול מן השמים: יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה, אלא שאין דורו זכאי לכך - נתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקטן. וכשמת אמרו עליו: הי חסיד, הי עניו, תלמידו של הלל.

שתלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב

אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מייתי לזו דביתחו ריפתא נכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה: נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לו. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא. והוה משלחי מנייהו, והוה יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי ולא ליכלו. איתכו תריסר שני במערתא. אזא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתי? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי וזרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם! הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שתא. אמרו: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל תיכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה, בהרי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורחיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסקי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו.

שתלמוד בבלי מסכת מגילה דף ג עמוד א

ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא: תרגום של תורה - אונקלוס חגר אמרו מפי רבי אליעזר ורבי יחושע. תרגום של נביאים - יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי, ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. יצתה בת קול ואמרה: מי הוא זה שגילה סתריי לבני אדם? עמד יונתן בן עוזיאל על רגליו ואמר: אנן הוא שגלית סתריך לבני אדם; גלוי וידע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא, אלא לכבודך עשיתי שלא ירבו מחלוקת בישראל. ועוד ביקש לגלות תרגום של כתובים, יצתה בת קול ואמרה לו: דיידך! מאי טעמא - משום דאית ביה קץ משיח.

שתלמוד בבלי מסכת מגילה דף לב עמוד א

ואמר רבי שפטיה אמר רבי יוחנן: מנין שמשמשין בבית קול - שנאמר +ישעיהו ל+ ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר. והני מילי - דשמע קל גברא במתא, וקל איתתא בדברא. והוא דאמר הין הין, והוא דאמר לאו לאו.

שתלמוד בבלי מסכת מכות דף כג עמוד ב

ויבר יהודה ויאמר צדקה ממני, מנא ידע? דלמא כי היכי דאזל איהו לגבה, אזל נמי אינש אחרינא [לגבהו] יצאת בת קול ואמרה: ממני יצאו כבושים. בבית דינו של שמואל, דכתיב: +שמואל אי"ב+ הנני ענו כי נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי ויאמרו לא עשקתנו ולא רצותנו ויאמר... עד ה'... ועד משיחו... כי לא מצאתם בידי מאומה ויאמר עד, ויאמר - ויאמרו מיבעי ליה! יצאת בת קול ואמרה: אני

עד בדבר זה. בבית דינו של שלמה, דכתיב: +מלכים א' ג'+ ויען המלך ויאמר תנו לה את הילד החי והמת לא תמיתוהו (כי) היא אמו, מנא ידע? דלמא איערומא מערמא יצאת בת קול ואמרה: היא אמו. אמר רבא: ממאי? דלמא יהודה, כיון דחשיב ירחי ויומי ואיתרמי, דחזינו - מחזקינו, דלא חזינו - לא מחזקינו! שמואל נמי, כולחו ישראל קרי לחו בלשון יחיד, דכתיב: +ישעיהו מ"ה+ ישראל נושע בה! שלמה נמי, מדהא קא מרחמתא והא לא קא מרחמתא! אלא גמרא.

שתלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט עמוד ב

הוא הנור של עכנאי. מאי עכנאי? - אמר רב יהודה אמר שמואל: שחקיפו דברים בעכנא זו, נטמאווה. תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו חימונו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה: אמרו לו: אין מביאין ראיה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראיה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה - אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי דברים ל? לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנת תורה מהר סיני, אין אנו משניחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה +שמות כ"ג+ אחרי רבים להטת. - אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עבד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? - אמר ליה: קא חיך ואמר נצחוני בני, נצחוני בני. אמרו: אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום באש, ונמנו עליו וברכוהו. ואמרו: מי ילך ויודיענו? אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיענו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו. מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות. - אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה יום מיומים? - אמר לו: רבי, כמדומה לי שחבירים בדילים ממך. - אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו, ונשטט וישב על גבי קרקע. זלגו עיניו דמעות, לקח העולם שלישי בזיתים, ושליש בחטים, ושליש בשעורים. ויש אומרים: אף בצק שבידי אשה טפח. תנא: אך גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף. ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו. אמר: כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס. עמד על רגליו ואמר: רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל. נח הים מזעפן. - אימא שלום דביתוהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי. מהחוא מעשה ואילך, לא הוה שבקא ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה. ההוא יומא ריש ירחא הוה, ואיתחלף לה בין מלא לחסר. איבא דאמרי: אחא עניא וקאי אבבא, אפיקא ליה ריפתא. אשכחתיה דנפל על אנפיה, אמרה ליה: קום, קטלית לאחי. אדהכי נפק שיפורא מבית רבן גמליאל דשכיב. אמר לה: מנא ידעת? אמרה ליה: כך מקובלני מבית אבי אבא: כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה.

שתלמוד בבלי מסכת עירובין דף ו עמוד ב

ומי עבדינן כתרי חומרי? והא תניא: לעולם הלכה כבית הלל, והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה, כדברי בית הלל - עושה. מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אמר +קקלת ב+ הכסיל בחשך הולך, אלא, אי כבית שמאי - כקוליהון וכחומריהון, אי כבית הלל - כקוליהון וכחומריהון. הא גופא קשיא: אמרת לעולם הלכה כבית הלל והדר אמרת הרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה! - לא קשיא: כאן - קודם בת קול, כאן - לאחר בת קול. ואיבעית אימא: הא הוא לאחר בת קול, ורבי יהושע היא, דלא משגח בבת קול.

שתלמוד בבלי מסכת עירובין דף יג עמוד ב

אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן - מפני שנזחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

שתלמוד בבלי מסכת יבמות דף יד עמוד א

דרב אומר: לא עשו ב"ש כדבריהם, ושמואל אמר: עשו ועשו. אימת? אילימא קודם בת קול, מ"ט דמ"ד לא עשו? ואלא לאחר בת קול, מ"ט דמ"ד עשו? אי בעית אימא: קודם בת קול, ואי בעית אימא: לאחר בת קול. אי בעית אימא קודם בת קול, וכגון דב"ה רובא, למ"ד לא עשו, דהא ב"ה רובא; ומ"ד עשו, כי

אוליגן בתר רובא - היכא דכי תדרי ניהו, הכא בית שמאי מחדרי טפי. ואי בעית אימא לאחור בת קול, מ"ד לא עשו, דהא נפקא בת קול; ומ"ד עשו, רבי יהושע היא, דאמר: אין משגיחין בבית קול. ומ"ד עשו, קרינו כאן: דברים י"ד+ לא תתגודדו, לא תעשו אגודות אגודות אמר אביי: כי אמרינו לא תתגודדו - כגון שתי בתי דינים בעיר אחת, הללו מורים כדברי ב"ש והללו מורים כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בשתי עיירות - לית לן בה. אמר ליה רבא: והא ב"ש וב"ה כשתי בתי דינים בעיר אחת דמיו אלא אמר רבא: כי אמרינו לא תתגודדו - כגון ב"ד בעיר אחת, פלג מורין כדברי ב"ש ופלג מורין כדברי ב"ה, אבל שתי בתי דינים בעיר אחת - לית לן בה.

אחלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיד עמוד א

נמרא. תנו רבנן: דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה, בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחור כך מברך על היין, מפני שהיום גורם ליין שיבא, וכבר קידש היום ועדיין יין לא בא. ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחור כך מברך על היום, מפני שהיין גורם לקידוש שתאמר. דבר אחר: ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה, תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם. והילכתא כדברי בית הלל. מאי דבר אחר? וכי תימא: התם תרתי והכא חדא - הכא נמי תרתי ניהו, תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. והלכה כדברי בית הלל. פשיטא, דהא נפיק בת קול - איבעית, אימא: קודם בת קול, ואי בעית אימא: לאחור בת קול, ורבי יהושע היא, דאמר: אין משגיחין בבית קול.

אדרש"י מסכת סוטה דף לג עמוד א

שאני, בת קול - אותה מידה הממונה על כך יודעת בשבעים לשונות מפני שעשויה להשמיע והיא משתלחת לכל הלשונות פעמים לזה ופעמים לזה.

שתוספות מסכת סנהדרין דף יא עמוד א

בת קול - יש אומרים שלא היו שומעין קול היוצא מן השמים אלא מתוך אותו קול יוצא קול אחר כמו פעמים שאדם מכה בכח ושומע קול אחר היוצא ממנו למרחוק ואותו קול היו שומעין לכך קורין אותו בת קול.

ותוספות מסכת מגילה דף לב עמוד א

מנין שמשמשיין בבית קול - בירושלמי (שבת פרק במה אשה) תני כתיב לא תנחשו ולא תעוננו ואף ע"פ שאין נחשוש יש סימן.

אשולחן ערוך חושן משפט סימן כה סעיף ב

טעה בשיקול הדעת, כגון דבר שהיה מחלוקת תנאים או אמוראים ולא נפסקה ההלכה כאחד מהם בפירוש, ח ועשה כאחד מהם ולא ידע ט שכבר פשט המעשה י בכל העולם כדברי האחר, אם היה זה דיין מומחה ונטל יא רשות מריש גלותא, או שלא נטל רשות יב אבל (ג) קבלו אותו בעלי דינים עליהם, יג הואיל (ד) והוא מומחה, יד (ה) תזור הדין. ואם אי אפשר להחזיר, פטור מלשלם. הגה: טו (ו) וגי' חריטות, דינם כחיד מומחה, ועיין לעיל סוף סימן ג' כיצד נטילת רשות מן השר מהני, טז ולא יאמר האדם: אפסוק כמי שארצו בדבר שיש בו מחלוקת, ואם עושה כן חרי זה דין שקר, אלא אם הוא חכם גדול ויודע להכריע בראיות, הרשות בידו; ואי לאו בר הכי הוא, לא יוציא ממון מספק, יז דכל היכא דאיכא ספיקא דדינא אין מוציאין ממון מיד המוחזק (טור). יח ואם הוא בהוראת איסור והיתר, והוא דבר איסור דאורייתא, ילך לחומרא; ואי דבר דרבנן, ילך אחר המיקל. ודוקא אם ב' החולקים הם שוין, אבל אין סומכין על דברי קטן נגד דברי גדול ממנו בחכמה ובמנין, אפילו בשעת הדחק, אלא אם כן היה גם כן הפסד מרובה. וכן אם היה יחיד נגד רבים, חולקים אחר רבים בכל מקום (רשב"א סימן ר"ג/ר"נ/ג), יט ואפילו אין הרבים מסכימים מטעם אחד, אלא כל אחד יש לו טעם בפני עצמו, הואיל והם מסכימים לענין הדין נקראו רבים ואוליגן בתרייהו (מהרי"ק שורש מ"א/צ"ד). כ ואם היה מנהג בעיר להקל, מפני שחכם אחד תורה להם כך, חולקין אחר דעתו. ואם חכם אחד בא לאסור מה שהם מתירין, נחוג בו אסור (תשובת הרשב"א סימן רכ"ג/ר"נ/ג). כא כל מקום שדברי הראשונים כתובים על ספר והם מפורסמים, והפוסקים האחרונים חולקים עליהם, כמו שלפעמים הפוסקים חולקים על הגאונים, חולקים אחר האחרונים, דהלכה ככתבתי מאביי ורבא ואילך (מהרי"ק שורש פ"ד). אבל אם נמצא לפעמים תשובת גאון ולא עלה זכרונו על ספר, ונמצאו אחרים חולקים עליו, אין צריכים לפסוק כדברי האחרונים, שאפשר שלא ידעו דברי הגאון, ואי הוי שמיע להו הוי חרדי בהו. (מהרי"ק שורש צ"ו/צ"ד/)

ותוספות מסכת יבמות דף יד עמוד א

רבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבית קול - וא"ת ומ"ש דלא קי"ל כבת קול דר"א, אלא אמרינו בכל דוכתי דשמותי הוא ואין הלכה כמותו וכבת קול דב"ה קי"ל דהלכה כב"ה וי"ל משום דבת קול דר"א לא יצאה אלא לכבודו שאמר מן השמים יוכיחו כך אמר התם, א"נ בההיא בת קול שהיתה כנגד רבים הרבנן הו' רובא דודאי אין הלכה אבל כבת קול דב"ה קי"ל משום דהו' ב"ה רובא אלא דב"ש מחדרי טפי וא"ת ודלמא רבי יהושע נמי דוקא, התם קאמר דאין משגיחין כדפירשנו אבל בעלמא לא וי"ל מדנקט ר' יהושע האי לישנא ואמר לא בשמים היא ש"מ דבכל דוכתא אית ליה דאין משגיחין.

ספר חכזרי מאמר ג אות עג

ומהם ספורים ממראות רוחניות ראום, ואין זאת פליאה על החסידים ההם שיראו צורות, מהם דמיוניות בעבור גודל מחשבותם וזכות דעותם, ומהם צורות שיש להם ממש אמתי מחוץ כאשר ראו אותם הנביאים, וכן בת קול שלא פסקה מהם בבית שני, והיא מדרגה למטה ממדרגת התזון והדבור

ע"ש"ת יביע אומר חלק ז - אה"ע סימן כ ד"ה ח) אולם

ובעיקר מה שסמך רבינו יעקב מקריש על תשובות מן השמים, צע"ג ממה שאמרו בתמורה (טן א) אמרו לו ליהושע שאל, אמר לו הקב"ה לא בשמים היא, ובספר הקנה מוכח דמה שאמרה בת קול הלכה כר' אליעזר (ב"מ נט ב) המלאך של ר"א הוא שאמר כן, ולכן אינו הלכה כלל.

ע"ש"ת יביע אומר חלק א - או"ח סימן מא ד"ה (יח) ומעתה

אויש להביא סמוכין לזה מדברי השטה מקובצת ב"מ (נט): בעובדא דתנורו של עכנאי, ח"ל: וי"א כי חכם אחד מחכמי המדרש נתנמנם במדרש, וראה בחלום מחלוקת ר"א וחכמים, וכי נתנה בת קול מן השמים שהלכה כר"א, ואמר ר' יהושע לא בשמים היא. ומפני מה לא פירש, כי דברי חלומות הם, שהם קרובים לגבואה, אבל [לא] יסמכו בזה הענין, והחלומות שוא ידברו, וקיימו אחרי רבים להטות. רבינו חננאל ז"ל. עכ"ל.

ע"ש"ת אנרות משה חלק יו"ד ג סימן צב

ביאור התוס' ביבמות י"ד גבי בת קול יום א' ד' שבט תשי"ז מע"כ בני הרה"ג מוהר"ר שלו' ראובן נ"י שלו' לך ולתורתך.

מה שקשת על תירוצ' התוס' ביבמות דף י"ד ע"א ד"ה רבי יהושע, דבת קול דהלכה כר"א לא יצאה אלא לכבודו עכ"פ הרי אמר הבת קול וא"כ אמת הוא אם אך יש לסמוך על ב"ק = בת קול = כדסובר תירוצ' זה ומה לנו הסיבה מפני מה השיבו מן השמים וגם הא אמר הבת קול גם מה שלא ביקש שאמר הלכה כר"א בכ"מ, הנה אמר חז"ל שאלו ואלו דברי אלקים חיים ונמצא שבעצם למוד התורה ליכא דבר שאינו אמת בדברי חז"ל בין בדברי ב"ש בין בדברי ב"ה וכן בין בדברי ר"א וכדומה בכל התנאים ואמוראים וכולם ניתנו מרועה אחד ונמצא שאינו דבר שקר מה שאמר הבת קול שהלכה כר"א כיון שגם דבריו אמת בעצם אף שלמעשה בעוה"ז נאמר שנפסוק כהרבים ומטעם זה אנו מברכין אשר נתן לנו תורת אמת, אף כשלומד אז רק דברי ב"ש ודברי היחיד וכן רק כשראו ב"ד אחרון דברי היחיד יכולין לחלוק על ב"ד הראשון ואם לא שמצאו דברי היחיד הראשון לא היו האחרונים יכולין לדחות דברי הראשונים מדעת עצמן אא"כ גדול בחכמה ובמנין כדאיתא בעדיות פ"א מ"ה לפי הראב"ד, והוא שייך רק כשגם דברי היחיד הם דברי אמת ורק שנדחו מלעשות כמותו למעשה מחדש התורה להטות אחרי רבים. ולכן בשביל כבודו דר"א לא אמר הבת קול גם צד השני שהרי אין הכרח להבת קול לומר כל הדברים דרובא דרובא פעמים אינו משיב כלל בדברי תורה ולכן אף כשהשיב מפני כבודו של ר"א לא אמר כל הדברים אלא מה שהוא לכבודו של ר"א שהלכה כמותו בכל מקום בעצם הלמוד שהרי גם דבריו דברי אלקים חיים ואם היו הרבים כמותו אף מקור אחרון שקטנים מהחולקים יפסקו כמותו ולא אמר מה שגם דברי ר' יהושע הם דברי אמת כהלמוד ואם הרבים כמותו יש לפסוק כמותו שזה אינו נוגע לכוונת אמירת הבת קול אבל הבת קול דהלכה כב"ה היתה כוונתה לקבוע הלכה לכן יש לעשות כהבת קול זהו כוונת תירוצ' זה דתוס'. והנני אביך אוהבך, משה פיינשטיין.

וי

ויש מקצת דברים בחקות הנוים שכתבנו ר"ל קוסם ומעונן ומנחש
ומכשף וחוכר חבר ודורש אל המחים שיעזרו מכללן להיתר כיצר הרי שאמרנו
לנחש וכתבנו שכל הנקבע מעשייתו על פי הנחש או מכין מלאכתו על פי
אוחו הנחש לוקה מכל מקום יש דברים שמוחרין והם אינם דברים ידועים
לכל אלא שהוא עושה אותם סיסן לעצמו הרי שקנה בית ומשעה שקנאה
הניעה מסדות רשאי למכרה הניעותו מאותה שעה רוחים וברכות והוא
צריך למכור על כל פנים ומנחש שלא למכור את הבית ומוכר משאר נכסיו
על פי אוחו הנחש מותר וכן נשא אשה ורוצה לקיימה על דרך זה אעפ"י
שהיה צריך לנרשה מצד אחר או ההפך וכן הרוצה לעשות דבר ושאל לחינוק
על מסוק שבפיו ונמנע מעשייתו על סיו כל זה מותר לכללו של דבר כל שהוא
סיסן שהוא מניחו לעצמו ואינו נחש קדום וכללי לכל אעפ"י שעושה או נמנע
לעשות על פי אוחו הנחש הרי זה מותר

88 II ס' התורה לרגינו נאם ע"מ נכח ברכה

ח' זה שאמר יצאת בת קול ואמרה

מה לכם אצל ר' אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום ראיתי בו ב'
תשובות האחת כי בת קול לא אמרה שהלכה כמותו בדבר זה אלא
בכל מקום סתם הוא שאמרה ואיפשר לומר כי בכל מקום וולתי זה
המקום היתה כוונתה או מה שדומה לו שטעמו שאין דלכה כר'
אליעזר בזה הדבר ויהיו דברי בת קול נכוחים וקיימים והשנית שלא
היתה הכונה אלא לנסות את החכמים אם יניחו הקבלה שבירם
והגמרא שכמיהם בשביל בת קול ואם לאו ודומה למה שכת' "כי
מנסה יי' אלהיכם אתכם והנה נודע עם כל זאת בירור קבלתם זה
שאמ' ר' יהושע "לא בשמים היא כלום" כי תורת יי' תמימה וכבר
נתנה לנו בסיני והודיענו כי אינו מחליף מסנה דיבור אחר ואין

דברים יג

דברים ל

באר יעקב

בתורתנו חסרון ולא מסק כרי שנצטרך אל ראיה מן השמים וכל מקום
כתלמוד שיש בו ור' יהושע היא דאמ' אין משניחין בבית קול מיכן
היא עיקרנו